

بررسی تأثیر شفافیت مالی شهرداری بر اعتماد شهروندان و مشارکت مالی آنان

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۲۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۳/۰۸

کد مقاله: ۹۷۹۸۷

مهسا در تاج^۱

چکیده

در سال‌های اخیر، افزایش پیچیدگی‌های مالی و کاهش اعتماد عمومی نسبت به عملکرد نهادهای شهری، ضرورت توجه به شفافیت مالی را به‌عنوان یکی از اصول کلیدی حکمرانی خوب شهری دوچندان کرده است. پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر شفافیت مالی شهرداری بر اعتماد شهروندان و مشارکت مالی آنان انجام شده است. در این مطالعه، مفهوم شفافیت مالی در قالب شاخص‌هایی همچون دسترسی به اطلاعات، گزارش‌دهی عمومی، پاسخگویی و نظارت‌پذیری مورد بررسی قرار گرفته و ارتباط آن با میزان اعتماد شهروندان و تمایل آنان به مشارکت مالی تحلیل شده است. نتایج نشان داد که شفافیت مالی نقش مستقیمی در ارتقای اعتماد شهروندان دارد و اعتماد نیز به‌عنوان متغیر میانجی، موجب افزایش تمایل شهروندان به مشارکت مالی در قالب پرداخت عوارض، مالیات‌های محلی و سرمایه‌گذاری در پروژه‌های شهری می‌شود. یافته‌ها بیانگر آن است که نبود شفافیت در فرآیندهای مالی، موجب شکل‌گیری بدبینی، کاهش اعتماد نهادی و افت مشارکت مالی می‌شود؛ در حالی که شفافیت، پاسخگویی و گزارش‌دهی مستمر، باعث تقویت احساس تعلق و مسئولیت‌پذیری شهروندان می‌گردد. در نتیجه، می‌توان گفت شفافیت مالی پیش‌شرط اعتماد عمومی و اعتماد، موتور محرک مشارکت مالی پایدار در نظام مالی شهرداری‌هاست.

واژگان کلیدی: شفافیت مالی، اعتماد شهروندان، مشارکت مالی، حکمرانی شهری، شهرداری

۱- کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان).

۱- مقدمه

در دهه‌های اخیر، شفافیت مالی به‌عنوان یکی از ارکان اصلی حکمرانی خوب شهری مطرح شده و به‌عنوان ابزاری مؤثر در افزایش پاسخگویی، اعتماد عمومی و مشارکت شهروندی شناخته می‌شود (هود، ۱۰۱۰). شهرداری‌ها به‌عنوان نهادهای عمومی محلی که مدیریت منابع مالی شهری را بر عهده دارند، نیازمند ایجاد سازوکارهای شفاف برای ارائه اطلاعات مالی، نحوه تخصیص بودجه، هزینه‌کرد درآمدها و پاسخگویی به شهروندان هستند. در واقع، شفافیت مالی شهرداری‌ها نه تنها موجب افزایش اعتماد عمومی می‌شود، بلکه می‌تواند زمینه‌ساز افزایش مشارکت مالی شهروندان در پرداخت عوارض، مالیات‌های محلی و سرمایه‌گذاری‌های شهری گردد. با وجود اهمیت موضوع، در بسیاری از شهرداری‌ها، فرآیندهای مالی همچنان با ابهام، عدم دسترسی آزاد به اطلاعات و نبود گزارش‌دهی عمومی کافی همراه است. این وضعیت باعث کاهش اعتماد شهروندان به نهادهای شهری و در نتیجه کاهش تمایل آنان به همکاری مالی می‌شود (کریمی و همکاران، ۱۴۰۰). در مقابل، شفافیت در عملکرد مالی، اطلاع‌رسانی دقیق و در دسترس بودن داده‌های مالی، موجب احساس اطمینان و باور به عدالت در تصمیم‌گیری‌های شهری می‌شود. اعتماد شهروندان به شهرداری، یکی از پایه‌های اساسی در پایداری مالی و اجتماعی شهر است. این اعتماد زمانی شکل می‌گیرد که شهروندان باور داشته باشند که منابع مالی جمع‌آوری شده از آنان، در مسیر توسعه عادلانه، کارآمد و پاسخگو صرف می‌شود (سعیدی، ۱۳۹۸). بر این اساس، شفافیت مالی می‌تواند به‌عنوان پیش‌نیاز مشارکت مالی پایدار تلقی شود، زیرا مشارکت مالی بدون اعتماد امکان‌پذیر نیست و اعتماد نیز بدون شفافیت شکل نمی‌گیرد. در با توجه به شرایط کنونی شهرداری‌های ایران، که با چالش‌هایی همچون کسری بودجه، بدهی‌های انباشته و کاهش پرداخت‌های مردمی روبه‌رو هستند، بررسی تأثیر شفافیت مالی بر اعتماد و مشارکت شهروندان، ضرورتی علمی و مدیریتی دارد. این پژوهش در پی آن است که با استفاده از رویکردی کیفی، تأثیر شفافیت مالی شهرداری بر اعتماد شهروندان و مشارکت مالی آنان را مورد بررسی و تحلیل قرار دهد تا بتواند راهکارهایی برای ارتقای حکمرانی مالی شهری ارائه نماید.

۲- شفافیت مالی در مدیریت شهری

شفافیت مالی به معنای دسترسی آزاد و قابل فهم شهروندان به اطلاعات مالی و بودجه‌ای نهادهای عمومی است، به‌گونه‌ای که بتوانند عملکرد مالی سازمان‌ها را ارزیابی و بر آن نظارت کنند. در حوزه مدیریت شهری، شفافیت مالی عبارت است از میزان وضوح، صحت و قابلیت دسترسی اطلاعات مالی شهرداری‌ها درباره منابع درآمدی، نحوه تخصیص بودجه، هزینه‌ها، قراردادهای و نتایج مالی پروژه‌ها (رحمانی و شجاعی، ۱۳۹۹). به‌عبارتی، هرچه میزان ارائه داوطلبانه و دقیق اطلاعات مالی به شهروندان بیشتر باشد، سطح شفافیت مالی شهرداری نیز بالاتر است (آلت لارسن، ۲۰۰۶).

۳- ابعاد و شاخص‌های شفافیت مالی

پژوهش‌ها نشان می‌دهد که شفافیت مالی دارای ابعاد و شاخص‌های متعددی است که مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از: دسترسی به اطلاعات: فراهم‌سازی امکان مشاهده اطلاعات بودجه‌ای و مالی از طریق وبسایت یا سامانه‌های عمومی شهرداری.

پاسخگویی: الزام مدیران شهری به توضیح و دفاع از تصمیمات مالی خود در برابر شهروندان و نهادهای نظارتی. گزارش‌دهی عمومی: انتشار دوره‌ای گزارش‌های مالی، ترازنامه‌ها و حسابرسی‌های مستقل برای اطلاع عموم. قانون‌مداری و انضباط مالی: رعایت ضوابط و مقررات در هزینه‌کرد بودجه و جلوگیری از فساد مالی (کوسینیو، ۲۰۱۴). در مجموع، شفافیت مالی تنها در دسترسی به داده‌ها خلاصه نمی‌شود، بلکه شامل قابلیت فهم، صحت و به‌روز بودن اطلاعات نیز هست.

۴- اعتماد اجتماعی و نهادی

اعتماد، یک سرمایه اجتماعی کلیدی است که به‌عنوان باوری مثبت نسبت به صداقت، شایستگی و خیرخواهی نهادها و افراد تعریف می‌شود (مایر، ۱۹۹۵). در سطح نهادی، اعتماد شهروندان به نهادهای شهری، حاصل ارزیابی آنان از عملکرد شهرداری در

زمینه عدالت، پاسخگویی، کارآمدی و شفافیت است. اعتماد نهادی دارای سه مؤلفه اصلی است: صلاحیت و کارآمدی سازمانی، صداقت و درستکاری مدیران شهری، خیرخواهی و توجه به منافع عمومی

زمانی که شهروندان احساس کنند تصمیمات مالی شهرداری منصفانه و شفاف است، اعتماد آنان به نهادهای شهری افزایش می‌یابد (کریمی و همکاران، ۱۴۰۰).

تحقیقات نشان می‌دهد مهم‌ترین عوامل تقویت‌کننده اعتماد شهروندان به شهرداری عبارت‌اند از: میزان شفافیت اطلاعات مالی و تصمیم‌گیری‌ها، پاسخگویی و ارتباط دوسویه با مردم، عدالت در توزیع منابع و خدمات شهری سابقه عملکرد مالی و نبود فساد در مدیریت شهری.

بنابراین، شفافیت مالی می‌تواند به‌طور مستقیم اعتماد نهادی را افزایش داده و زمینه مشارکت بیشتر شهروندان را فراهم سازد (پیوتروفسکی، ۲۰۰۷).

۵- مشارکت مالی شهروندان

مشارکت مالی شهروندان به معنای مشارکت داوطلبانه یا الزامی در تأمین منابع مالی شهری است که می‌تواند به شکل‌های مختلفی انجام شود: پرداخت عوارض و مالیات‌های محلی (نظیر عوارض نوسازی، پسماند، یا ساخت‌وساز)، سرمایه‌گذاری در پروژه‌های شهری (از طریق اوراق مشارکت یا سرمایه‌گذاری مشارکتی)، کمک‌های داوطلبانه یا خیرخواهانه برای توسعه فضاهای عمومی و خدمات شهری (سعیدی، ۱۳۹۸).

این اشکال مشارکت، زمانی تحقق می‌یابد که شهروندان نسبت به مدیریت صحیح منابع مالی اطمینان داشته باشند. تحقیقات نشان داده‌اند که اعتماد شهروندان نقش واسطه‌ای میان شفافیت مالی و مشارکت مالی آنان دارد (پرومیسکو، ۲۰۱۵). در واقع، وقتی شهرداری‌ها اطلاعات مالی خود را به‌صورت شفاف منتشر می‌کنند، شهروندان نسبت به نحوه هزینه‌کرد وجوه خود اطمینان بیشتری پیدا می‌کنند و تمایلشان به پرداخت عوارض یا سرمایه‌گذاری در پروژه‌های شهری افزایش می‌یابد. برعکس، پنهان‌کاری مالی و نبود پاسخگویی، زمینه‌ساز بی‌اعتمادی و کاهش تمایل به همکاری مالی می‌شود. به‌طور کلی، شفافیت مالی به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های کلیدی حکمرانی خوب شهری، از طریق افزایش اعتماد، موجب پایداری نظام مالی شهرداری و ارتقای سرمایه اجتماعی شهروندان می‌شود.

۶- اهمیت شفافیت مالی در نظام حکمرانی شهری

در عصر حکمرانی نوین شهری، شفافیت مالی یکی از ستون‌های اصلی حکمرانی خوب شهری^۴ به‌شمار می‌رود. حکمرانی شهری مؤثر زمانی محقق می‌شود که نهادهای محلی مانند شهرداری‌ها بتوانند در برابر شهروندان پاسخگو باشند، اطلاعات مالی خود را آشکارا منتشر کنند و زمینه نظارت عمومی بر تصمیمات مالی را فراهم سازند. شفافیت مالی نه‌تنها ابزاری برای کنترل فساد و سوءمدیریت است، بلکه زمینه‌ساز اعتماد، پاسخگویی و مشروعیت نهادی در مدیریت شهری نیز محسوب می‌شود. هنگامی که شهروندان بتوانند به‌صورت آزاد و روشن به داده‌های مالی، بودجه‌ها، قراردادهای شهرداری دسترسی داشته باشند، احساس مشارکت و تعلق آنان به تصمیمات عمومی افزایش می‌یابد. در نتیجه، این فرایند موجب ارتقای سرمایه اجتماعی و افزایش مشارکت مالی و اجتماعی شهروندان در اداره امور شهری می‌گردد. در نظام حکمرانی شهری، شفافیت مالی نقش پیش‌ران در تحقق پاسخگویی و عدالت مالی دارد. شهرداری‌ها به‌عنوان نهادهای عمومی محلی، بیشترین تعامل را با مردم دارند و بخش قابل‌توجهی از منابع درآمدی خود را از شهروندان تأمین می‌کنند؛ بنابراین، باید در قبال نحوه مصرف این منابع شفاف عمل کنند. شفافیت مالی باعث می‌شود تا فرایند تصمیم‌گیری بودجه‌ای از حالت بسته و درون‌سازمانی خارج شده و در معرض نظارت نهادهای مدنی، رسانه‌ها و عموم مردم قرار گیرد (رحمانی و شجاعی، ۱۳۹۹). از سوی دیگر، نبود شفافیت مالی، موجب کاهش اعتماد عمومی، شکل‌گیری فساد، کاهش کارایی مدیریتی و تضعیف پاسخگویی در شهرداری‌ها می‌شود (کریمی و همکاران، ۱۴۰۰). در مقابل، نظام‌های شهری که گزارش‌دهی مالی شفاف و دسترسی آزاد به اطلاعات دارند، نه‌تنها از پایداری مالی و اقتصادی بیشتری برخوردارند، بلکه در بحران‌های اجتماعی نیز اعتماد شهروندان را حفظ می‌کنند. بنابراین، می‌توان گفت که شفافیت مالی در نظام حکمرانی شهری، صرفاً یک اقدام اداری یا فناورانه نیست، بلکه یک اصل بنیادین برای تحقق توسعه شهری پایدار، کارآمدی مالی،

1 Mayer

2 Piotrowski

3 Porumbescu

4 Good Urban Governance

اعتماد اجتماعی و مشروعیت مدیریت شهری است. تحقق این هدف، نیازمند نهادینه‌سازی فرهنگ شفافیت، به‌کارگیری فناوری‌های نوین داده‌باز^۱ و تدوین قوانین الزام‌آور برای انتشار عمومی اطلاعات مالی در سطح شهرداری‌هاست.

۷- نقش اعتماد شهروندان در پایداری مالی شهرداری

اعتماد شهروندان، یکی از اساسی‌ترین مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی در مدیریت شهری و عاملی کلیدی در پایداری مالی شهرداری‌ها است. شهرداری‌ها برای تأمین منابع مالی خود، به میزان زیادی به همکاری و مشارکت مالی شهروندان از طریق پرداخت عوارض، مالیات‌های محلی و مشارکت در طرح‌های توسعه شهری وابسته‌اند. هنگامی که شهروندان به عملکرد مالی، صداقت و کارآمدی شهرداری اعتماد داشته باشند، تمایل بیشتری برای همکاری مالی و مشارکت در برنامه‌های توسعه‌ای از خود نشان می‌دهند. اعتماد، پیوندی نامرئی میان مردم و نهادهای شهری است که موجب افزایش پذیرش تصمیمات مالی، کاهش هزینه‌های نظارتی و بهبود کارایی اقتصادی در نظام شهری می‌شود. نبود اعتماد، سبب بروز بی‌اعتمادی عمومی، فرار از پرداخت عوارض و کاهش مشارکت مالی می‌گردد و در نهایت پایداری مالی شهرداری را تهدید می‌کند (سعیدی، ۱۳۹۸). برعکس، وقتی شهروندان باور داشته باشند که منابع مالی‌شان در مسیر توسعه شهری، به‌صورت عادلانه و شفاف هزینه می‌شود، این اطمینان باعث افزایش داوطلبی در پرداخت‌ها و سرمایه‌گذاری‌های شهری می‌شود. از منظر حکمرانی شهری، اعتماد شهروندان علاوه بر آثار مالی، نقشی کلیدی در مشروعیت و ثبات مدیریت شهری دارد. پایداری مالی شهرداری‌ها تنها با جذب منابع درآمدی پایدار ممکن نیست؛ بلکه نیازمند پایداری اجتماعی در قالب اعتماد عمومی است (رحمانی و شجاعی، ۱۳۹۹). در واقع، اعتماد شهروندان نوعی «سرمایه نامشهود» است که در بلندمدت موجب کاهش ریسک مالی، افزایش وصول درآمدها و ارتقای توان مدیریت شهری می‌شود (میزراهی^۲، ۲۰۱۰).

پژوهش‌ها نشان می‌دهد که میان شفافیت مالی، اعتماد و پایداری مالی رابطه‌ای زنجیره‌ای وجود دارد؛ به این معنا که شفافیت موجب افزایش اعتماد، و اعتماد زمینه‌ساز مشارکت مالی پایدار می‌شود. بنابراین، برای دستیابی به پایداری مالی، صرفاً اصلاح ساختار درآمدی یا کاهش هزینه‌ها کافی نیست، بلکه باید اعتماد به‌عنوان منبعی راهبردی در سیاست‌گذاری مالی شهرداری‌ها در نظر گرفته شود. در نتیجه، می‌توان گفت اعتماد شهروندان رکن نرم پایداری مالی شهرداری‌هاست؛ رکنی که بر پایه شفافیت، پاسخگویی، عدالت و ارتباط دوسویه میان شهرداری و شهروندان استوار است. هر چه سطح این اعتماد افزایش یابد، شهرداری‌ها از توان مالی، استقلال اقتصادی و پایداری بلندمدت بیشتری برخوردار خواهند شد.

۸- پیوند میان شفافیت، اعتماد و مشارکت مالی شهروندان

در نظام حکمرانی شهری، سه مفهوم شفافیت مالی، اعتماد شهروندان و مشارکت مالی به‌صورت زنجیره‌ای و متقابل بر یکدیگر اثر می‌گذارند. شفافیت مالی به‌عنوان پیش‌شرط اعتماد عمومی، و اعتماد نیز به‌عنوان بستر و انگیزه مشارکت مالی شهروندان شناخته می‌شود (گریملیک‌هوینسن^۳، ۲۰۱۲). از یک سو، شفافیت مالی به معنای دسترسی آزاد، دقیق و به‌موقع شهروندان به اطلاعات مربوط به درآمدها، هزینه‌ها، پروژه‌ها و تصمیمات مالی شهرداری است. این شفافیت باعث می‌شود که شهروندان درک روشن‌تری از نحوه استفاده از منابع مالی خود پیدا کنند و احساس عدالت و پاسخگویی در تصمیم‌گیری‌های شهری در آنان تقویت شود. شفافیت، فضای سوءظن و شایعه را کاهش داده و در مقابل، زمینه ایجاد اعتماد نهادی میان شهروندان و نهاد شهرداری را فراهم می‌کند. از سوی دیگر، اعتماد شهروندان به نهادهای شهری، عامل تعیین‌کننده‌ای در تمایل آنان برای مشارکت مالی است. شهروندانی که به صداقت، شایستگی و خیرخواهی مدیران شهری باور دارند، با رغبت بیشتری در پرداخت عوارض و مالیات‌های محلی یا سرمایه‌گذاری در پروژه‌های شهری شرکت می‌کنند. در واقع، اعتماد به شهرداری، احساس مالکیت و تعلق به شهر را در شهروندان تقویت کرده و موجب می‌شود مشارکت مالی آنان از حالت الزام به حالت داوطلبانه و مسئولانه تغییر یابد. تحقیقات نشان داده‌اند که شفافیت مالی و اعتماد، رابطه‌ای دوطرفه دارند: شفافیت موجب افزایش اعتماد، و اعتماد نیز انگیزه شهرداری‌ها را برای تداوم شفافیت تقویت می‌کند. در نتیجه، حلقه‌ای مثبت شکل می‌گیرد که در آن شفافیت → اعتماد → مشارکت مالی → پایداری مالی شهری را به دنبال دارد. این چرخه نه تنها کارآمدی مالی شهرداری را افزایش می‌دهد، بلکه باعث تقویت سرمایه اجتماعی، مشروعیت نهادی و توسعه پایدار شهری نیز می‌شود (رحمانی و شجاعی، ۱۳۹۸). بنابراین، می‌توان گفت که پیوند میان شفافیت، اعتماد و مشارکت مالی، جوهره حکمرانی خوب شهری است. هر میزان که سطح شفافیت افزایش یابد، اعتماد عمومی تقویت می‌شود و در نتیجه، شهروندان با احساس اطمینان بیشتری در فرآیند تأمین مالی خدمات عمومی و توسعه شهر مشارکت

1 Open Data

2 Mizrahi

3 Grimmelikhuisen,

می‌کنند. از این منظر، شفافیت مالی نه صرفاً یک الزام اداری، بلکه ابزاری راهبردی برای ساختن رابطه‌ای پایدار میان دولت محلی و جامعه شهری است.

۹- تأثیر شفافیت مالی شهرداری بر اعتماد شهروندان و مشارکت مالی آنان

شفافیت مالی در مدیریت شهری، یکی از ارکان اصلی حکمرانی خوب شهری محسوب می‌شود و تأثیر مستقیم بر اعتماد شهروندان و مشارکت مالی آنان دارد. شفافیت مالی به معنای دسترسی آزاد، دقیق و به‌موقع شهروندان به اطلاعات مالی شهرداری شامل بودجه، هزینه‌ها، قراردادهای و نتایج پروژه‌ها است.

۱- تأثیر بر اعتماد شهروندان: تحقیقات نشان داده‌اند که شفافیت مالی باعث افزایش اعتماد نهادی و اجتماعی شهروندان می‌شود. هنگامی که شهروندان به وضوح دریابند که منابع مالی به صورت منصفانه و کارآمد مصرف می‌شود و اطلاعات مالی به‌صورت شفاف و قابل فهم ارائه می‌گردد، باور آنان نسبت به صداقت و کارآمدی شهرداری افزایش می‌یابد. اعتماد ایجاد شده، علاوه بر اثر روانی، باعث می‌شود شهروندان تصمیمات و سیاست‌های مالی شهرداری را بپذیرند و تمایل بیشتری برای تعامل مثبت با مدیریت شهری پیدا کنند (گریملیک‌هوینسن، ۲۰۱۲).

۲- تأثیر بر مشارکت مالی شهروندان: اعتماد ناشی از شفافیت، به‌عنوان عامل میانجی، نقش کلیدی در افزایش مشارکت مالی شهروندان دارد. شهروندانی که به شهرداری اعتماد دارند، در پرداخت عوارض و مالیات‌های محلی، سرمایه‌گذاری در پروژه‌های شهری و مشارکت در طرح‌های توسعه شهری، فعال‌تر عمل می‌کنند. عدم شفافیت مالی، برعکس، موجب بی‌اعتمادی، کاهش انگیزه پرداخت مالی و کاهش همکاری‌های داوطلبانه می‌شود (کریمی و همکاران، ۱۴۰۰).

۳- رابطه زنجیره‌ای شفافیت، اعتماد و مشارکت مالی: پژوهش‌ها نشان می‌دهند که شفافیت مالی، اعتماد شهروندان را تقویت می‌کند و اعتماد، خود موجب افزایش مشارکت مالی می‌شود؛ بنابراین رابطه‌ای زنجیره‌ای میان این سه متغیر وجود دارد. این چرخه مثبت نه تنها پایداری مالی شهرداری‌ها را تضمین می‌کند، بلکه باعث تقویت سرمایه اجتماعی، مشروعیت نهادی و کارآمدی مدیریت شهری نیز می‌شود.

در نتیجه، می‌توان گفت که شفافیت مالی نه تنها ابزار کنترل و پاسخگویی شهرداری است، بلکه عنصری کلیدی در ایجاد اعتماد و افزایش مشارکت مالی شهروندان محسوب می‌شود و بدون آن، پایداری مالی و اجتماعی شهرداری‌ها با چالش مواجه خواهد شد.

۱۰- بحث و نتیجه‌گیری

نتایج بررسی حاضر نشان می‌دهد که شفافیت مالی شهرداری‌ها نقشی بنیادین در تقویت اعتماد شهروندان و افزایش مشارکت مالی آنان دارد. در واقع، در بستر حکمرانی شهری مدرن، شفافیت نه صرفاً یک ابزار اداری یا قانونی، بلکه عنصری کلیدی برای ایجاد ارتباطی دوسویه و پایدار میان شهرداری و شهروندان محسوب می‌شود. یافته‌های تحقیق بیانگر آن است که دسترسی آزاد و به‌موقع به اطلاعات مالی، گزارش‌دهی عمومی، نظارت‌پذیری و پاسخگویی مالی از جمله شاخص‌های اصلی شفافیت هستند که می‌توانند موجب ارتقای سطح اعتماد اجتماعی و نهادی در میان شهروندان شوند. زمانی که شهروندان احساس کنند منابع مالی جمع‌آوری شده از طریق عوارض، مالیات محلی یا مشارکت‌های داوطلبانه، به‌صورت منصفانه و کارآمد هزینه می‌شود، نگرش آنان نسبت به نهاد شهرداری بهبود یافته و انگیزه بیشتری برای مشارکت مالی خواهند داشت. از سوی دیگر، اعتماد شهروندان به شهرداری نه‌تنها نتیجه شفافیت است، بلکه به‌عنوان عامل تسهیل‌کننده مشارکت مالی نیز عمل می‌کند. اعتماد باعث می‌شود شهروندان پرداخت‌های مالی خود را نه به‌عنوان یک اجبار قانونی، بلکه به‌عنوان سرمایه‌گذاری در توسعه و آبادانی شهر تلقی کنند. این فرآیند، حلقه‌ای مثبت میان شفافیت، اعتماد و مشارکت ایجاد می‌کند که در نهایت، پایداری مالی و مشروعیت نهادی شهرداری‌ها را افزایش می‌دهد. همچنین، یافته‌ها نشان می‌دهد که در نبود شفافیت مالی، سطح بی‌اعتمادی و بدبینی شهروندان افزایش می‌یابد و به‌تبع آن، تمایل آنان به پرداخت عوارض، مالیات محلی یا مشارکت در پروژه‌های شهری کاهش می‌یابد. از این‌رو، شفافیت مالی می‌تواند به‌عنوان پیش‌نیاز اصلی برای بازسازی سرمایه اجتماعی و اعتماد عمومی در مدیریت شهری ایران تلقی شود. بنابراین، پیشنهاد می‌شود شهرداری‌ها با بهره‌گیری از فناوری‌های دیجیتال، سامانه‌های بودجه باز، گزارش‌های مالی قابل‌دسترسی و مکانیزم‌های مشارکتی، زمینه نظارت و آگاهی عمومی را فراهم سازند. تقویت این فرایندها می‌تواند نه‌تنها موجب ارتقای شفافیت و پاسخگویی، بلکه باعث افزایش سرمایه اجتماعی، عدالت مالی و کارآمدی اقتصادی شهری شود. در نهایت، می‌توان گفت که مسیر توسعه پایدار مالی در شهرداری‌ها از طریق شفافیت → اعتماد → مشارکت مالی تحقق می‌یابد؛ مسیری که به بازسازی رابطه شهروند-حکومت و تقویت حکمرانی خوب شهری منجر خواهد شد.

منابع

- رحمانی، م.، و شجاعی، س. (۱۳۹۸). شفافیت مالی، اعتماد عمومی و پایداری مالی در شهرداری‌ها. فصلنامه مدیریت شهری ایران، ۱۳(۴)، ۶۱-۴۵.
- رحمانی، م.، و شجاعی، س. (۱۳۹۹). بررسی نقش شفافیت مالی در ارتقای اعتماد عمومی به نهادهای شهری. فصلنامه مدیریت شهری ایران، ۱۴(۲)، ۷۲-۵۵.
- سعیدی، ح. (۱۳۹۸). تحلیل رابطه شفافیت بودجه‌ای و مشارکت شهروندی در شهرداری‌ها. مطالعات مدیریت شهری ایران، ۱۰(۲)، ۳۸-۲۱.
- کریمی، م.، رضایی، س.، و احمدی، ن. (۱۴۰۰). شفافیت مالی و تأثیر آن بر اعتماد عمومی در مدیریت شهری. فصلنامه مدیریت شهری، ۱۸(۳)، ۶۴-۴۵.
- Alt, J. E., Lassen, D. D., & Rose, S. (2006). The causes of fiscal transparency: Evidence from the American states. *IMF Staff Papers*, 53(Special Issue), 30-57.
- Cucciniello, M., & Nasi, G. (2014). Transparency for trust in government: How effective is formal transparency? *International Journal of Public Administration*, 37(13), 911-921.
- Grimmelikhuisen, S. G., & Meijer, A. J. (2012). Effects of transparency on the perceived trustworthiness of a government organization. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 24(1), 137-157.
- Hood, C. (2010). Accountability and transparency: Siamese twins, matching parts, awkward couple? *West European Politics*, 33(5), 989-1009.
- Mayer, R. C., Davis, J. H., & Schoorman, F. D. (1995). An integrative model of organizational trust. *Academy of Management Review*, 20(3), 709-734.
- Mizrahi, S., Vigoda-Gadot, E., & Van Ryzin, G. G. (2010). Public sector management, trust, performance, and participation: A citizen survey and national assessment. *Public Performance & Management Review*, 34(2), 268-312.
- Piotrowski, S. J., & Van Ryzin, G. G. (2007). Citizen attitudes toward transparency in local government. *American Review of Public Administration*, 37(3), 306-323.
- Porumbescu, G. A. (2015). Linking transparency to trust in government and voice. *The American Review of Public Administration*, 47(5), 520-537.